

УДК 368.01

Черкасова С. В.,

svetlacheir@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-1956-4992,

Researcher ID: F-5490-2019,

д. е. н., проф., професор кафедри фінансів, економічної безпеки, банківської справи та страхового бізнесу, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

Бойчук А. С.,

nastabojcuk03@gmail.com,

магістр, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

ЗАВДАННЯ СТРАХОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СТРАХОВОГО РИНКУ

Анотація. У статті досліджується економічна безпека страхового ринку як багатокомпонентна категорія, яка містить у собі фінансову, інформаційну, інвестиційну, регуляторну, соціальну, кадрову та організаційно-управлінську види безпечної діяльності, від стану яких залежить належне виконання цим ринком його функцій. Зазначено, що в умовах повномасштабної воєнної агресії проти України стан економічної безпеки страхового ринку погіршився внаслідок появи додаткових ризиків і загроз, які проявились як на макрорівні, так і безпосередньо в страховій діяльності надавачів страхових послуг. У цих умовах актуалізуються завдання страхового менеджменту щодо подолання загроз належному стану економічної безпеки та забезпечення розвитку стабільного, цілісного та фінансово стійкого страхового ринку. В статті окремо виділені дві групи завдань страхового менеджменту на макро- та мікрорівні для забезпечення всіх складових економічної безпеки досліджуваного ринку. На рівні держави в їх складі передбачені розробка та реалізація ефективної політики розвитку страхового ринку, наближення його до європейських стандартів функціонування, жорсткий нагляд за платоспроможністю страховиків, встановлення вимог до напрямів інвестування, систем корпоративного управління та професійної компетенції кадрів, розвиток систем соціального та пенсійного страхування та ін. На рівні надавачів страхових послуг такі завдання охоплюють формування достатнього обсягу капіталу, страхових резервів для покриття страхових зобов'язань, розвиток ефективних систем корпоративного управління та управління ризиками, забезпечення збалансованого страхового та інвестиційного портфелів, впровадження онлайн-сервісів продажу страхових продуктів, запобігання незаконним страховим операціям та ін. Зроблено висновок, що успішна реалізація зазначених завдань залежить від скоординованості дій усіх суб'єктів страхового менеджменту та ефективності їх управлінських рішень.

Ключові слова: страховий ринок, страхові компанії, страховий менеджмент, економічна безпека, ризик.

Cherkasova S. V.,

svetlacheir@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-1956-4992,

Researcher ID: F-5490-2019,

Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Finance, Economic Security, Banking and Insurance Business, Lviv University of Trade and Economic, Lviv

Boychuk A. S.,

Master's degree student, Lviv University of Trade and Economic, Lviv

THE TASKS OF INSURANCE MANAGEMENT IN ENSURING THE ECONOMIC SECURITY OF THE INSURANCE MARKET

Abstract. The article examines the economic security of the insurance market as a multi-component category that includes financial, informational, investment, regulatory, social, personnel and organizational and managerial types of safe activities, the state of which determines the proper performance of this market's functions. It is noted that in the conditions of full-scale military aggression against Ukraine, the state of economic security of the insurance market deteriorated due to the emergence of additional risks and threats that manifested themselves both at the macro level

and directly in the insurance activities of insurance service providers. In these conditions, the tasks of insurance management are actualized in terms of overcoming threats to the proper state of economic security and ensuring the development of a stable, integral and financially sustainable insurance market. The article separately identifies two groups of insurance management tasks at the macro and micro levels to ensure all components of the economic security of the studied market. At the state level, they include the development and implementation of an effective policy for the development of the insurance market, its approximation to European standards of functioning, strict supervision of the solvency of insurers, establishment of requirements for investment areas, corporate governance systems and professional competence of personnel, development of social and pension insurance systems, etc. At the level of insurance service providers, such tasks include the formation of a sufficient amount of capital, insurance reserves to cover insurance liabilities, the development of effective corporate governance and risk management systems, ensuring balanced insurance and investment portfolios, the implementation of online services for the sale of insurance products, the prevention of illegal insurance transactions, etc. It is concluded that the successful implementation of these tasks depends on the coordination of actions of all insurance management entities and the effectiveness of their management decisions.

Keywords: insurance market, insurance companies, insurance management, economic security, risk.

JEL Classification: G22, G28

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2026-85-25>

Постановка проблеми. Важливість забезпечення належного стану економічної безпеки страхового ринку зумовлена його вагомою роллю у функціонуванні фінансової системи країни та національної економіки. Страховий ринок виконує важливі завдання щодо перейняття страхових ризиків, компенсації збитків при настанні несприятливих обставин, постачання в економіку країни довгострокових інвестиційних ресурсів, забезпечення соціального захисту населення. Реалізація цих завдань значно ускладнилась в умовах повномасштабної воєнної агресії росії проти України, що спричинило безпосередній вплив на погіршення економічної безпеки страхового ринку внаслідок посилення кризових явищ в соціально-економічному житті країни, втрати активів на окупованих територіях та внаслідок бойових дій, падіння попиту на страхові послуги через скорочення економічної активності, чисельності працездатного населення, зменшення доходів громадян та посилення бідності. У цих умовах актуалізується завдання розробки та реалізації ефективних управлінських рішень суб'єктами страхового менеджменту як на макро-, так і на мікрорівні, що дозволить мінімізувати негативний вплив ризиків і загроз функціонування ефективного, цілісного та стабільного страхового ринку та посилити стан його економічної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання дослідження змісту економічної безпеки страхового ринку, інструментів і засобів її забезпечення становить інтерес для багатьох вітчизняних науковців як в розрізі її цілісності, так і за окремими її компонентами. Дослідження основних індикаторів фінансової безпеки страхового ринку та чинників її забезпечення провели Д. Попович, М. Пилат [1], Н. Ситник, М. Михайлюк [2] та інші науковці. Розгляд змісту економічної безпеки страхового ринку міститься в роботах таких науковців, як В. Андрієнко, Р. Кобко [3], а також О. Слободянюк та І. Примаченко [4]. Дослідження змісту економічної безпеки страхових компаній та її

складових елементів на мікрорівні здійснили Л. Омельчук [5], В. Бобиль, О. Топоркова та І. Абеніхіна [6]. Розгляд механізмів забезпечення економічної безпеки страхового ринку, які охоплюють ключові операції страхування та забезпечують їх ефективність і мінімізацію ризиків, провели Р. Лупак та М. Куницька-Ляш [7]. Дослідження стану функціонування вітчизняного страхового ринку в умовах війни, яке провели науковці [8; 9], однозначно показує появу нових ризиків і загроз його економічній безпеці і вимагає сучасних інструментів для їх подолання [10]. Важливість забезпечення належного стану економічної безпеки вітчизняного страхового ринку в сучасних складних соціально-економічних умовах і необхідність розробки ефективних управлінських рішень для досягнення цього завдання обумовлюють актуальність дослідження і доцільність продовження наукового пошуку у цьому напрямку.

Постановка завдання. Відповідно до обраного напряму наукового дослідження поставлено завдання: дослідити зміст та структуру категорії «економічна безпека страхового ринку», виділити її складові та визначити основні завдання страхового менеджменту на рівні державних регуляторів і надавачів страхових послуг для забезпечення належного стану функціонування кожної із них та посилення економічної безпеки страхового ринку у цілому.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вдосконалення страхової справи в Україні зумовило розвиток вітчизняного страхового ринку як важливої складової фінансової системи держави. Страховий ринок виконує надважливу роль у перейнятті ризиків, забезпеченні стабільності господарської діяльності, зміцненні соціальних гарантій громадян та стимулюванні економічного зростання. Завдяки механізмам цього ринку створюються грошові фонди, призначені для відшкодування чи мінімізації збитків, спричинених непередбаченими обставинами, що дає змогу зменшити негативні

наслідки ризиків для економічної системи країни та посилити її економічну безпеку.

У міру розвитку страхових відносин змінився і підхід науковців до трактування сутності страхового ринку, за яким більшість характеризує його як складну економічну систему, що забезпечує постачання та споживання страхових послуг у цілях перейняття та мінімізації ризиків, що виникають у економічних суб'єктів та громадян, відповідно до правил такої діяльності, визначених законодавством, та ключових засад її державного регулювання [11; 12].

За такого підходу учасниками страхового ринку виступають не тільки надавачі та споживачі страхових послуг, а й органи державного регулювання, саморегулятивні організації та об'єднання страхових організацій, інфраструктурні інститути та інші учасники, діяльність яких спрямована на забезпечення ефективної діяльності цього ринку і його належної економічної безпеки.

Цілком зрозуміло, що належне виконання страховим ринком ключової функції щодо надання надійного страхового захисту є можливим за умови ефективного управління страховою діяльністю, що забезпечується системою страхового менеджменту.

Страховий менеджмент розглядається як система принципів і методів розроблення та реалізації ефективних управлінських рішень, що забезпечують раціональне формування й використання потенціалу професійних учасників страхового ринку та забезпечення ефективного страхового захисту для споживачів страхових послуг. Страховий менеджмент є багатофункціональною діяльністю, яка охоплює розробку і реалізацію планів стратегічного і поточного розвитку страховиків, формування необхідних організаційного, фінансового, інвестиційного, кадрового потенціалів та їх ефективне використання, розробку та реалізацію страхових продуктів, забезпечення процесів оцінювання страхових ризиків, відбору ризиків на страхування, укладення страхових договорів та врегулювання страхових претензій, здійснення управління грошовими потоками, інвестиціями, платоспроможністю та фінансовою надійністю надавачів страхових послуг, організацію процесів внутрішнього фінансового моніторингу та ін.

Ефективний страховий менеджмент дозволяє не лише забезпечити виконання функцій страхування та мікрорівні, а й сприяти вдосконаленню страхових відносин в країні, становленню та розвитку ефективного, конкурентного, фінансового стійкого та цілісного страхового ринку.

Суб'єктів страхового менеджменту необхідно розглядати на трьох рівнях:

- на першому (макрорівні) прийняття управлінських рішень забезпечують уповноважені державні органи, в складі яких ключову роль відіграє Національний банк України як основний регулятор страхового ринку;

- на другому здійснюється діяльність саморегулятивних організацій – об'єднань страхових компаній, неприбуткових асоціацій, таких як Ліга страхових організацій України, Моторне (транспортне) страхове бюро України, Авіаційне страхове бюро України, Морське страхове бюро України, Українська федерація убезпечення та ін., яким держава передала окремі функції щодо регулювання страхового ринку;

- на третьому (мікрорівні) управлінські рішення приймають органи управління професійних учасників страхового ринку, зокрема страхових компаній, страхових посередників, перестрахових організацій, інститутів допоміжної інфраструктури страхового ринку.

Управлінська діяльність суб'єктів страхового менеджменту спрямована на забезпечення ефективного розвитку страхового ринку в рамках єдиної державної політики, запобігання неплатоспроможності надавачів страхових послуг, належного захисту інтересів страхувальників та застрахованих осіб тощо.

В умовах воєнної агресії проти України забезпечення ефективного розвитку страхового ринку ускладнилось внаслідок появи нових додаткових викликів і загроз, що перешкоджають його стабільності та фінансовій стійкості і чинять негативний вплив на забезпечення його економічної безпеки.

У складі таких негативних чинників, що гальмують повноцінний розвиток вітчизняного страхового ринку, необхідно виділити ризик втрати страхових активів на окупованих територіях та внаслідок бойових дій, зменшення доступності страхових послуг внаслідок падіння доходів і зростання бідності населення, поглиблення асиметрії в темпах розвитку страхових компаній, інфляційний та валютний ризики та ін.

Склад основних ризиків та загроз, що перешкоджають ефективному розвитку вітчизняного страхового ринку та негативно впливають на стан його економічної безпеки, можна поділити на дві групи, а саме на такі, що проявляються на макрорівні, та такі, що мають місце на мікрорівні (рис. 1).

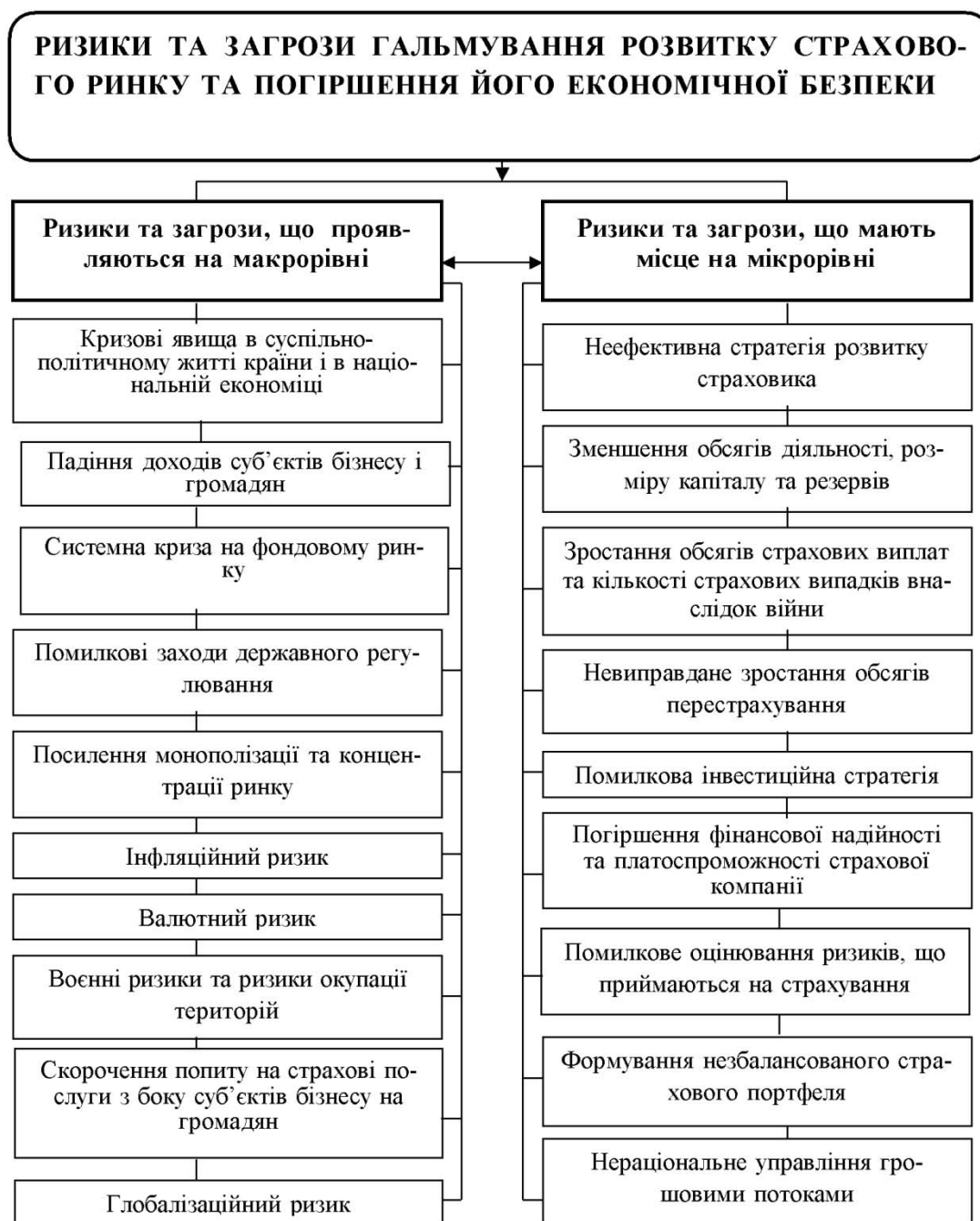

Рис. 1. Склад ризиків і загроз, що впливають на погіршення економічної безпеки страхового ринку (складено авторами)

До першої групи варто віднести ризики кризових явищ в суспільно-політичному житті країни, в національній економіці, системної кризи на фондовому ринку, втрати активів внаслідок війни, падіння доходів суб'єктів господарювання і населення, помилкових заходів державного регулювання страхового ринку, валютний, інфляційний, військові ризики та ін.

Друга група ризиків та загроз, що негативно впливають на стан економічної безпеки страхового ринку, спричинена помилковими або неефективними організаційно-управлінськими рішеннями, що

приймають на мікрорівні керівники страховиків та допоміжних інститутів інфраструктури цього ринку. В їх складі ризики неефективної стратегії розвитку страховика, недієвої системи корпоративного управління та управління ризиками, зменшення обсягів наданих страхових послуг та невиправданого зростання страхових виплат, незбалансованого страхового портфеля, недостатніх страхових резервів, помилкової структури та втрати інвестиційних активів, недостатнього нагляду за збереженням конфіденційної інформації, шахрайства тощо.

Цілком зрозуміло, що в умовах війни склад ризиків та загроз, що чинять негативний вплив на стан економічної безпеки страхового ринку, суттєво розширився. В цих умовах актуалізується завдання реалізації ефективного страхового менеджменту, націленого на розробку адекватних управлінських рішень й інструментів, здатних нейтралізувати негативний вплив наявних та нових загроз щодо ефективного розвитку страхового ринку та забезпечити його належну економічну безпеку.

Під економічною безпекою страхового ринку вважаємо за доцільне розуміти такий стан захищеності інтересів усіх його учасників, в складі яких страховики, страхувальники, інститути інфраструктури ринку, державні органи, об'єднання страховиків та ін., що забезпечує ефективне функціонування цього ринку, його стабільність та фінансову стійкість, належне виконання ним передбачених функцій відповідно до норм і правил, визначених вітчизняним законодавством.

За своєю структурою економічна безпека страхового ринку є складним поняттям і охоплює такі види безпечної діяльності, як фінансову, інформаційну, інвестиційну, регуляторну, соціальну, кадрову, організаційно-управлінську. Необхідно зазначити, що управлінський вплив на досягнення цих складових економічної безпеки здійснюється як на мікрорівні, так і за рахунок реалізації заходів державного регулювання.

Розглянемо зміст основних складових економічної безпеки страхового ринку.

Так, під *фінансовою безпекою* цього ринку більшість науковців розуміє здатність цієї системи протидіяти внутрішнім і зовнішнім загрозам, забезпечуючи належну платоспроможність, фінансову надійність та стійкість надавачів страхових послуг. Фінансову безпеку розглядають як основу економічної безпеки страхового ринку, а вимоги щодо її забезпечення, зокрема щодо мінімального розміру капіталу страховиків, показників їх платоспроможності і фінансової надійності, визначені законодавством.

Інформаційна безпека характеризує такий стан страхового ринку, за якого забезпечується надійний захист конфіденційної інформації, цілісності та доступності даних клієнтів та самих надавачів страхових послуг для недопущення у процесі страхування витоку інформації, шахрайства, спотворення даних, кіберзагроз тощо. Водночас прозорість та відкритість інформації про результати діяльності страховиків, про види та умови страхування, що пропонуються ними, підвищує доступність страхових послуг для клієнтів та дозволяє підтримувати стабільне функціонування ринку.

Інвестиційна безпека страхового ринку забезпечується здатністю його професійних учасників формувати і розміщувати свої резерви та управляти інвестиційними активами відповідно до нормативів диверсифікації, визначених законодавством, раціональним поєднанням в інвестиційних стратегіях цілей безпечності та дохідності вкладень для

надійного захисту капіталу страхових компаній та його зростання за рахунок інвестиційного доходу.

Регуляторна безпека страхового ринку полягає у забезпеченні стабільності законодавчих засад функціонування страхового ринку, покращення форм, методів та інструментів державного регулювання діяльності професійних учасників цього ринку відповідно до потреб вдосконалення та розвитку страхування, недопущенні зловживань і порушень у страховій діяльності, надійному захисті прав споживачів страхових послуг, створенні умов для формування стійкого, прозорого та конкурентного ринку та поступовій його інтеграції до європейського страхового простору.

Соціальну безпеку страхового ринку варто розглядати як здатність цієї системи захищати інтереси громадян і суспільства в цілому від фінансових втрат, спричинених страховими випадками, забезпечуючи його стабільність, довіру клієнтів та компенсацію збитків. Завдяки належному стану соціальної безпеки страхового ринку забезпечується соціально-економічна стабільність у державі, соціальний захист громадян при втраті працездатності, настанні інвалідності, у пенсійному віці тощо.

Кадрова безпека страхового ринку забезпечується діяльністю кваліфікованого кадрового персоналу, здатного приймати ефективні управлінські рішення у страховій діяльності, формування якого забезпечується через професійний відбір, навчання, контроль, підвищення кваліфікації та ін., а також шляхом налагодження співпраці страховиків з надійними контрагентами (страховими посередниками, інститутами інфраструктури) та для мінімізації ризиків збитків, спричинених людським фактором.

Організаційно-управлінську безпеку страхового ринку пов'язують із системою заходів щодо забезпечення належного корпоративного управління в страхових компаніях, прозорості та контролю прийняття та реалізації управлінських рішень, розробки стратегічних та поточних планів розвитку страхової діяльності, прийняття ефективних управлінських рішень щодо оцінювання страхових ризиків, проведення андеррайтингу, укладення страхових договорів та врегулювання страхових претензій.

Розгляд змісту основних складових економічної безпеки страхового ринку дозволяє зрозуміти складність та комплексність завдань страхового менеджменту в забезпеченні її належного стану. Регуляторна безпека страхового ринку передусім забезпечується діяльністю держави на макрорівні. Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Національний банк України як державний регулятор страхового ринку, Антимонопольний комітет України, Державна служба фінансового моніторингу та інші органи здійснюють законодавчо-регуляторну та контролюючу діяльність на страховому ринку, визначають її правила та обов'язкові економічні нормативи, здійснюють нагляд, аналізують та контролюють основні показники

діяльності страховиків, застосовують обмеження у перестраховальній діяльності та ін.

Основна мета регуляторного впливу держави на страховий ринок полягає у забезпеченні його ефективного розвитку шляхом створення необхідних умов для діяльності страхових організацій різних організаційно-правових форм, захисту інтересів страхувальників, застрахованих осіб та перетворення його у потужного постачальника інвестиційного капіталу для розвитку національної економіки.

З метою узгодження професійних інтересів, вироблення спільної позиції щодо розвитку галузі та реалізації колективних проєктів страхові компанії можуть створювати об'єднання у формі неприбуткових асоціацій, спілок чи інших організаційних структур. Подібні інституції виконують представницькі, координаційні та консультативні функції, однак не мають права безпосередньо здійснювати страхові операції. У міру вдосконалення державного регулювання страхового ринку таким саморегульованим організаціям держава може передавати частину наглядових функцій, зокрема щодо отримання та аналізування фінансової звітності учасників, клопотання щодо отримання або вилучення ліцензій на страхову діяльність, внесення пропозицій щодо змін у страховому законодавстві та ін. Створення таких об'єднань зумовлене необхідністю інституційної взаємодії учасників ринку та забезпечення спеціалізованого підходу до окремих видів

страхування. Як показує практика, їх діяльність сприяє підвищенню надійності страховиків-учасників пулу шляхом розподілу ризиків, що розширює можливості та збільшує обсяги надання страхових послуг, а також знижує ймовірність банкрутства за критичних обставин.

На мікрорівні розробку та реалізацію завдань страхового менеджменту забезпечують суб'єкти, що є підпорядкованими керівництву страхової компанії. Керівники філій і відділень, спеціалізованих функціональних відділів, менеджери, інші наймані працівники здійснюють безпосередній вплив на ресурсний потенціал страхової організації та можуть бути як джерелом внутрішніх загроз, так і сприяти їх зниженню залежно від їх намірів та кваліфікації. Поряд з ними участь у розробці і реалізації завдань страхового менеджменту на мікрорівні забезпечують материнські організації, які зацікавлені у зростанні фінансової надійності страхової компанії, перестраховики, страхові агенти та страхові брокери, інші інститути, що надають супутні страхові послуги.

Ефективна взаємодія зазначених суб'єктів забезпечує належний стан складових економічної безпеки страхового ринку.

Розподіл завдань страхового менеджменту щодо забезпечення економічної безпеки страхового ринку в розрізі її складових наведений у табл. 1.

Таблиця 1

Завдання страхового менеджменту щодо забезпечення економічної безпеки страхового ринку

Складові економічної безпеки	Завдання страхового менеджменту, що реалізуються на макрорівні	Завдання страхового менеджменту, що реалізуються на мікрорівні
1	2	3
Фінансова	Законодавче встановлення вимог до розміру власного (статутного) капіталу, резервів, показників платоспроможності і фінансової надійності страховиків	Формування достатнього обсягу капіталу, активів, страхових резервів для покриття страхових зобов'язань; дотримання економічних нормативів
	Моніторинг фінансового стану для недопущення банкрутства страховиків, жорсткий нагляд за їх платоспроможністю	Забезпечення високої якості страхових активів
	Застосування заходів впливу до порушників економічних нормативів	Реалізація обґрунтованого перестрашування
Інформаційна	Розробка заходів для протидії шахрайству і кіберзлочинам, створення національних баз даних недобросовісних клієнтів	Забезпечення захищеності систем обробки і зберігання даних про страхові операції
	Визначення вимог і правил щодо проведення внутрішнього фінансового моніторингу	Збереження конфіденційності, цілісності та доступності інформації про клієнтів
	Функціонування Комплексної інформаційної системи НБУ, де оприлюднюється інформація про страховика, його ліцензії та стан діяльності	Запобігання сумнівним страховим операціям та тим, які пов'язані з відмиванням незаконних доходів, фінансуванням тероризму
	Організація «гарячої» лінії зі страхувальниками для інформування про порушення їх прав	Впровадження онлайн-сервісів продажу страхових послуг
Інвестиційна	Встановлення вимог до інвестиційної діяльності страхових компаній	Формування збалансованого за критеріями ризику і надійності інвестиційного портфеля

1	2	3
	Визначення дозволених активів для розміщення коштів страхових резервів і пріоритетних напрямів інвестування	Регулярний перегляд інвестиційного портфеля на відповідність цілям інвестування
	Встановлення вимог до диверсифікації та граничних нормативів інвестування у дозволені активи	Розробка та реалізація заходів для нейтралізації негативного впливу інфляції та валютних коливань
Регуляторна	Розробка та реалізація ефективної політики розвитку страхового ринку	Внесення пропозицій до саморегулювних організацій щодо змін законодавства та нормативних актів зі страхової діяльності
	Здійснення процедур нагляду і контролю за діяльністю надавачів страхових послуг	
	Розробка механізму пруденційного нагляду	Складання, подання та оприлюднення регулярної фінансової звітності
	Впровадження вимог ЄС (зокрема, директив Solvency II) для забезпечення стійкості до глобальних криз	Забезпечення дотримання вимог законодавства для скорочення обсягів державного нагляду
Соціальна	Забезпечення захисту прав страхувальників на законодавчому рівні	Формування чітких та зрозумілих для клієнтів умов страхових угод
	Запровадження механізму компенсацій у разі банкрутства страхової компанії	Створення гарантійних фондів для відшкодування збитків
	Розвиток систем соціального страхування, пенсійного страхування, забезпечення участі страховиків у впровадженні другого (обов'язкового) накопичувального рівня пенсійної системи	Розширення складу добровільних видів страхування та розробка цікавих та доступних для населення страхових продуктів
	Розробка механізму врегулювання страхової претензії у судовому порядку або шляхом звернення до регулятора	Проведення заходів з пропагування страхування та підвищення страхової культури населення
Кадрова	Визначення вимог до рівня освіти, професійної відповідності, ділової репутації керівників страхових компаній	Забезпечення ефективного формування та використання кадрового потенціалу
	Визначення спеціальних вимог до осіб, які відповідають за ризик-менеджмент, фінансовий моніторинг, внутрішній аудит, актуарні розрахунки, аварійних комісарів	Забезпечення підвищення кваліфікації працівників та їх адаптації до нових технологій страхової діяльності
	Визначення вимог до підвищення кваліфікації та атестації фахівців	Скорочення плинності кадрів та підвищення продуктивності праці
	Встановлення обов'язкової сертифікації для страхових посередників	Професійне та соціальне стимулювання розвитку персоналу
Організаційно-управлінська	Визначення вимог до організаційно-правової форми страховиків	Застосування ефективних практик управління в діяльності страховиків
	Визначення вимог до системи корпоративного управління та внутрішнього контролю	Розробка і оприлюднення внутрішніх Правил надання страхових послуг
	Визначення ліцензійних вимог за видами страхування, обмежень на суміщення страхової діяльності та вимог щодо включення страхових компаній до Державного реєстру фінансових установ	Організація раціональних процесів відбору ризиків на страхування, належного оформлення страхових договорів, здійснення страхових виплат, врегулювання страхових претензій
	Визначення вимог до структури власності страховика та власників істотної участі	Формування збалансованого страхового портфеля
	Встановлення вимог до перестрахової діяльності	Формування ефективної системи продажу страхових продуктів

Джерело: розроблено авторами

Виходячи зі змісту основних завдань страхового менеджменту, представлених у табл. 1, можна зробити висновок про складність та багатокомпонентність процесу формування та забезпечення належного стану економічної безпеки страхового ринку. Успішність цього процесу залежить від скоординованості дій усіх суб'єктів страхового менеджменту, правильності обрання напрямку розвитку страхового ринку в сучасних складних соціально-економічних умовах та ефективних управлінських рішень як на рівні держави, так і на рівні професійних учасників цього ринку.

Висновки та перспективи подальших досліджень у даному напрямі.

Забезпечення належного стану економічної безпеки страхового ринку є комплексним багатофункціональним завданням, на вирішення якого мають бути спрямовані як зусилля держави, так і дії його професійних учасників. Вирішення цього завдання суттєво ускладнилось в умовах війни за рахунок появи нових викликів і загроз, що ускладнили функціонування страхового ринку. Серед них: погіршення соціально-економічної ситуації в країні, втрата активів страховиків на окупованих територіях та внаслідок воєнних дій, падіння попиту на страхові послуги через скорочення бізнесу, міграцію населення, зменшення доходів громадян, інфляційний та валютний ризики. Водночас євроінтеграційні прагнення України визначають необхідність збереження в країні стабільного, цілісного та фінансово стійкого страхового ринку та створення необхідних умов для його подальшого розвитку і забезпечення належного стану економічної безпеки. Для забезпечення всіх складових економічної безпеки страхового ринку, таких як фінансова, інформаційна, інвестиційна, регуляторна, соціальна, кадрова та організаційно-управлінська, необхідними є скоординовані ефективні управлінські рішення як на рівні державних регуляторів, так і професійних учасників цього ринку. Завдання страхового менеджменту щодо забезпечення економічної безпеки страхового ринку на мікрорівні мають бути спрямовані на забезпечення стабільного функціонування надавачів страхових послуг в умовах розширеного складу викликів і загроз безпеці, підвищення їх платоспроможності та надійності, посиленні контролю за їх фінансовою стійкістю, формування достатнього обсягу капіталу і страхових резервів, раціональне формування страхового та інвестиційного портфеля, належне забезпечення виконання страхових зобов'язань, застосування передових управлінських практик щодо проведення андеррайтингу, відбору ризиків на страхування та врегулювання страхових претензій, впровадження новітніх цифрових технологій та ін. Завдання страхового менеджменту на рівні держави у цьому контексті мають забезпечити стабільний поступовий розвиток прозорого, конкурентного страхового ринку як важливої убезпечувальної системи та джерела постачання інвестиційних ресурсів для розвитку економіки за рахунок вдосконалення страхового законодавства, наблизення його до європейських стандартів,

покращення форм і методів державного регулювання, нагляду і контролю за професійними учасниками для недопущення випадків банкрутств на ринку та поступового зменшення обсягів наглядового навантаження за сумлінними страховиками, належного дотримання прав та захисту споживачів страхових послуг. Водночас важливими є посилення контролю за страховими операціями, що мають на меті легалізацію незаконних доходів чи фінансування тероризму, а також боротьба з шахрайством та кіберзлочинами, що загрожують економічній безпеці цього ринку.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі мають бути сфокусовані на вивченні сучасних практик іноземних страховиків щодо забезпечення економічної безпеки з урахуванням євроінтеграційних прагнень України та необхідністю інтеграції вітчизняних страхових компаній до європейського страхового простору.

ЛІТЕРАТУРА

1. Попович Д., Пилат М. Фінансова безпека страхового ринку в умовах дії воєнного стану. *Фінансовий простір*. 2023. № 3 (51). С. 116-129. URL: <https://fp.lnu.edu.ua/index.php/fp/article/view/929/1186>.
2. Ситник Н., Михайлюк М. Загрози та ризики фінансової безпеки страхового ринку України в умовах війни. *Молодий вчений*. 2023. № 5 (117). URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-5-117-33>
3. Андрієнко В. М., Кобко Р. В. Сутність та місце безпеки ринку страхових послуг в економічній безпеці держави. *Економіка та держава*. 2017. № 5. С. 24-28.
4. Слободянюк О. В., Примаченко І. Ф. Страховий ринок: драйвер економічної безпеки. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (серія економічна)*. 2023. № 1. С. 88-94. URL: <https://doi.org/10.32782/2311-844X/2023-1-12>
5. Омельчук Л. В. Сутнісні характеристики економічної безпеки страхової компанії з позиції теорії безпекознавства. *Ефективна економіка*. 2018. № 10. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2018/156.pdf
6. Бобиль В. В., Топоркова О. А., Аберніхіна І. Г. Складові елементи економічної безпеки страхової компанії. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 4. С. 19-23.
7. Лупак Р., Куницька-Ляш М. Механізми забезпечення економічної безпеки страхового ринку. *Проблеми економіки*. 2025. № 2 (64). С. 60-66.
8. Мельник В., Волкова В. Функціонування страхового ринку України: нові виклики та загрози. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 5 (84). С. 71-80. URL: <https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk.tntu2023.05>.
9. Марина А. С., Пеценко М. В. Страховий ринок України в умовах війни. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. Вип. 5 (05). С. 44-51. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.5-7>.

10. Баранов А. Л., Баранова О. В. Деякі особливості державного регулювання страхового ринку України в умовах воєнного стану. *Фінанси України*. 2022. № 7. С. 96–114.

11. Страхування : підручник / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич та ін.; ред. В. Д. Базилевич. Київ : Знання, 2008. 1019 с.

12. Приказюк Н. В. Страхова система України: теорія, методологія, практика : монографія. Київ : Логос, 2017. 611 с.

REFERENCES

1. Popovych, D. and Pylat, M. (2023), Finansova bezpeka strakhovoho rynku v umovakh dii voiennoho stanu, *Finansovyi prostir*, № 3 (51), s. 116–129, available at: <https://fp.lnu.edu.ua/index.php/fp/article/view/929/1186>.

2. Sitnik, N. and Mihaylyuk, M. (2023), Zagrozi ta riziki finansovoyi bezpeki strakhovogo rynku Ukraini v umovah voiny, *Molodiy vcheniy*, № 5 (117), available at: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-5-117-33>

3. Andriienko, V. C Kobko, R. (2017), Sutnist ta mistse bezpeky rynku strakhovykh posluh v ekonomichnii bezpetsi derzhavy, *Ekonomika ta derzhava*, № 5, s. 24–28.

4. Slobodianiuk, O. V. and Prymachenko, I. F. (2023), Strakhovyi rynek: draiver ekonomichnoi bezpeky, *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav (seriia ekonomichna)*, № 1, s. 88–94, available at: <https://doi.org/10.32782/2311-844X/2023-1-12>

5. Omel'chuk, L. V. (2018), Sutnisni kharakterystyky ekonomichnoi bezpeky strakhovoi kompanii z pozytsii teorii bezpekoznavstva, *Efektivna ekonomika*,

№ 10, available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2018/156.pdf.

6. Bobyl, V., Toporkova, O. and Abernikhina, I. (2024), Skladovi elementy ekonomichnoi bezpeky strakhovoi kompanii, *Investytsii: praktyka ta dosvid*, № 4, s. 19–23.

7. Lupak, R. and Kynytska-Iliash, M. (2025), Mekhanizmy zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky strakhovoho rynku, *Problemy ekonomiky*, № 2 (64), s. 60–66.

8. Melnyk, V. and Volkova, V. (2023), Funktsionuvannia strakhovoho rynku Ukrainy: novi vyklyky ta zahrozy, *Halyskyi ekonomichnyi visnyk*, № 5 (84), s. 71–80, available at: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.05.

9. Maryna, A. S. and Pecenko, M. V. (2023), Strakhoviy rynek Ukrainy v umovakh vijny, *Cyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka*, № 5, s. 44–51, available at: <https://doi.org/10.32782/dees.5-7>

10. Baranov, A. L. and Baranova, O. V. (2022), Deiakі osoblyvosti derzhavnogo rehuliuвання strakhovoho rynku Ukrainy v umovakh voiennoho stanu, *Finansy Ukrainy*, № 7, s. 96–114.

11. Bazylevych, V. D. and Bazylevych, K. S. (2008), Strakhuvannia, Znannia, Kyiv, 1019 s.

12. Prykaziuk, N. V. (2017), Strakhova systema Ukrainy: teoriia, metodolohiia, praktyka, Lohos, Kyiv, 611 s.

Стаття надійшла: 02.02.2026

Стаття прийнята: 19.02.2026

Стаття опублікована: 17.03.2026